

Klimaatatelier

als instrument voor ruimtelijk beleid

Klimaatverandering zal ook in Vlaanderen de samenleving voor grote problemen stellen. Maar hoe komen we tot een klimaatbestendig Vlaanderen? Ruimtelijke ordening en ruimtegebruik kunnen daarin een cruciale rol spelen. In 2011 schreef het toenmalig Departement RWO (Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, het huidige Ruimte Vlaanderen) een studieopdracht uit om mogelijke strategieën uit te werken voor een ruimtelijk beleid dat bijdraagt tot een klimaatbestendig Vlaanderen. De onderzoeksinstituten Alterra Wageningen-UR en Antea Group formuleerden een aantal aanbevelingen en ontwikkelden gidsmodellen voor een 'klimaatatelier'. Een verhaal over de noodzaak van verandering en out-of-the-box denken.

Kirsten Bomans - Marten Dugernier *Antea Group*
Ingrid Coninx *Alterra Wageningen-UR*
Jan Zaman *Ruimte Vlaanderen*

Naar een Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

Drie specifieke klimaatdoelstellingen worden als uitgangspunt gehanteerd om de rol van Ruimte Vlaanderen te omschrijven: een 2000-watt gemeenschap (energie-efficiëntie); geen schadegevallen door overstromingen; geen schadegevallen door hitte en droogte.

Voor het huidige ruimtelijk beleid is klimaatverandering nauwelijks een issue. In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen van 1997 werden klimaatmitigatie en -adaptatie zelfs niet genoemd. Een aantal doelstellingen werd weliswaar impliciet geformuleerd (ruimte voor hernieuwbare energie, uitbouw van het openbaar vervoer, ondersteuning van integraal waterbeheer, ruimte voor de rivier), maar die doelstellingen waren niet altijd even ambitieus en sommige zijn vandaag nog altijd niet gehaald. (Voets et al., 2010).

Momenteel wordt gewerkt aan de opvolger van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen: het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). In dit nieuwe beleidsdocument zal klimaatverandering wel expliciet als uitdaging naar voren komen en wordt de planhorizon verruimd tot 2050. Dat moet ons de kans bieden om een langetermijnplanning uit te stippelen en een concreter pad uit te tekenen voor een echte omslag naar een klimaatbestendig ruimtelijk beleid. Het onderzoek uitgevoerd door Alterra Wageningen-UR en Antea Group adviseert immers een radicale en actiegerichte aanpak om te komen tot een klimaatbestendig Vlaanderen. Dat zal zich voor het ruimtelijk beleid vertalen in een aantal aandachtspunten:

- het bouwen in buitengebied;
- een efficiënte inpassing van functies (wonen, werken, recreatie);
- een flexibele stedelijke inrichting die in staat is om klimaatpieken op te vangen;
- de inplanting van gebouwen in relatie tot wind, zon en schaduw;
- een integrale gebiedsgerichte aanpak van klimaataandachtspunten in combinatie met andere regionale problemen, en dit in een ontwerpvorm van planning.

Op macroniveau zal het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen selectief moeten ingrijpen op de groeimogelijkheden van bebouwde gebieden. Om tot een duurzaam stedelijk verdichtingspatroon te komen en ➔